

SNS Konjunkturrådsrapport 2014

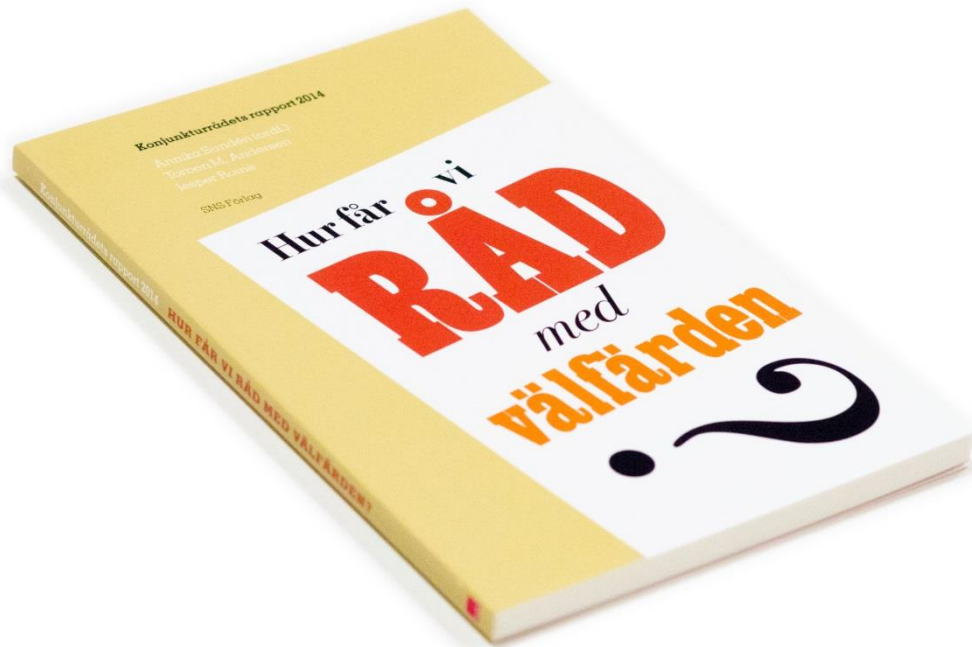
Hur får vi råd med välfärden?

Annika Sundén
Torben M Andersen
Jesper Roine

Vår rapport

- Vad kännetecknar den svenska välfärdsmodellen?
Vad åstadkommer den och hur ser det politiska stödet ut?
- Vad innebär välfärdstjänsternas dilemma?
- Hur löser vi dilemmat?
 - Effektiviseringar av produktionen av välfärdstjänster
 - Förändringar i finansieringen
 - Egenavgifternas roll som komplement

Jesper Roine

Vilken välfärdsmodell och varför?

- Vad är det för "modell" som ska finansieras?
 - Vad är det för aspekter som vi bör värna när vi funderar på lösningar?
- Fördelarna med den svenska modellen?
 - Varför inte en alternativ modell?

Vad är den svenska modellen?

- Trygghet över livets alla faser
- Tillgängligt för alla (universellt)
- Täcker "de flestas" behov
- I huvudsak skattefinansierat

Varför behålla en svensk modell?

- Den fungerar väl
- Modellen har stort stöd hos befolkningen

The supermodel

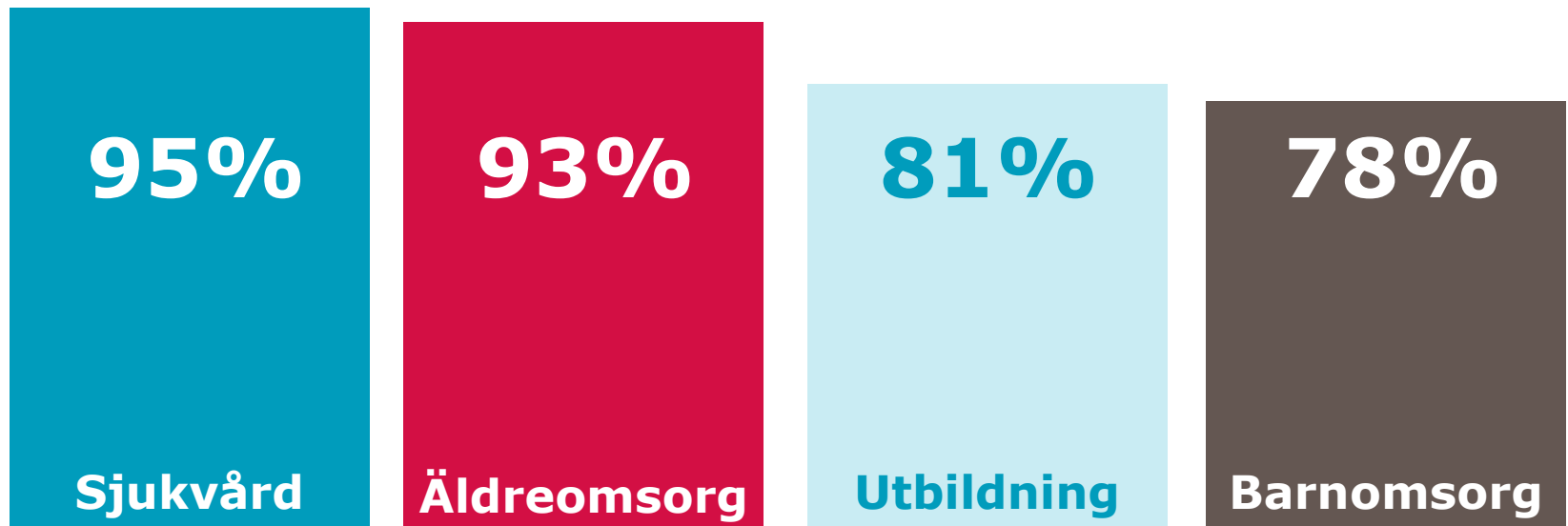

Varför behålla en svensk modell?

- Den fungerar väl
 - Sverige högt rankat internationellt i termer av konkurrenskraft
- Modellen har stort stöd hos befolkningen
 - Stort stöd för skattefinansierad välfärd
 - Många tycker att mer pengar ska gå till finansiering av välfärdstjänster
 - Trendmässigt konstant (möjligen ökande) stöd sedan 1990-talets början

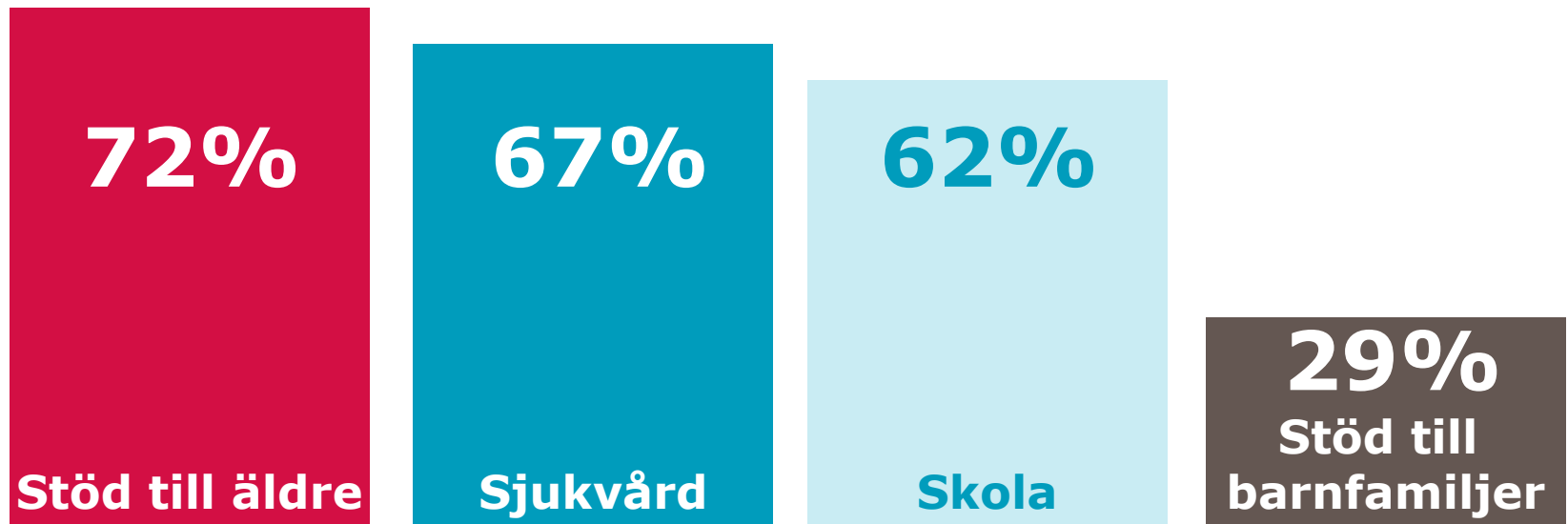
Starkt stöd för offentligt finansierad välfärd

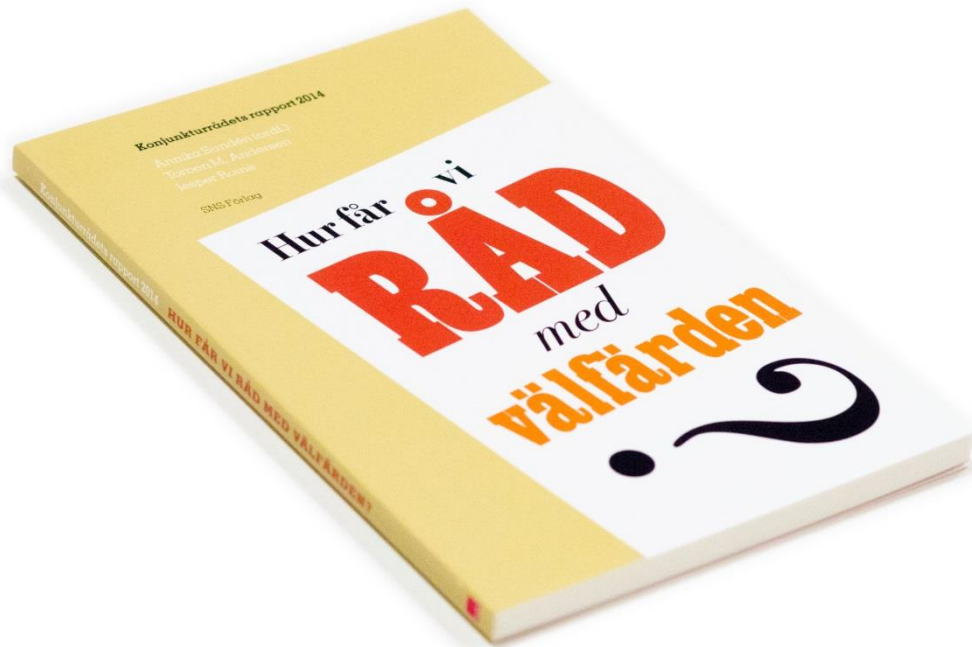
- Andel som anser att verksamheten huvudsakligen ska betalas med skatter och arbetsgivaravgifter

Majoritet vill ha mer resurser till välfärdssektorn

- Andel som anser att mängden skattepengar som går till dessa ändamål bör öka

Torben M Andersen

Välfärdstjänsternas dilemma

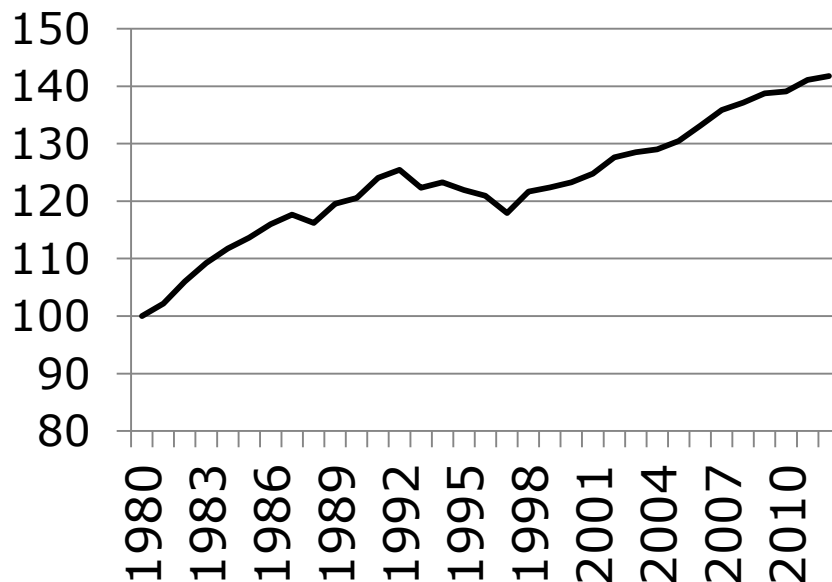
- Tjänsteproduktion har en tendens att bli relativt dyrare – svårt att öka produktiviteten i till exempel vård och omsorg
- Ökad efterfrågan på tjänster när ekonomin växer (särskilt inom hälsovård)
- Nya möjligheter – inte minst till följd av medicinska innovationer
- Ökad fritid - mindre skattebas

Historiska erfarenheter

Standardförbättringar
i välfärdstjänster, 1980-2010

Genomsnittlig utveckling

- Löpande standardförbättringar
- Minskad arbetstid
- Från demografisk medvind till motvind

Åldrande befolkning

- Nuvarande system finansiellt hållbart under två avgörande förutsättningar:
 - Inga förbättringar i kvaliteten i välfärdstjänsterna
 - Anpassning av pensionsåldern till ökande livslängd

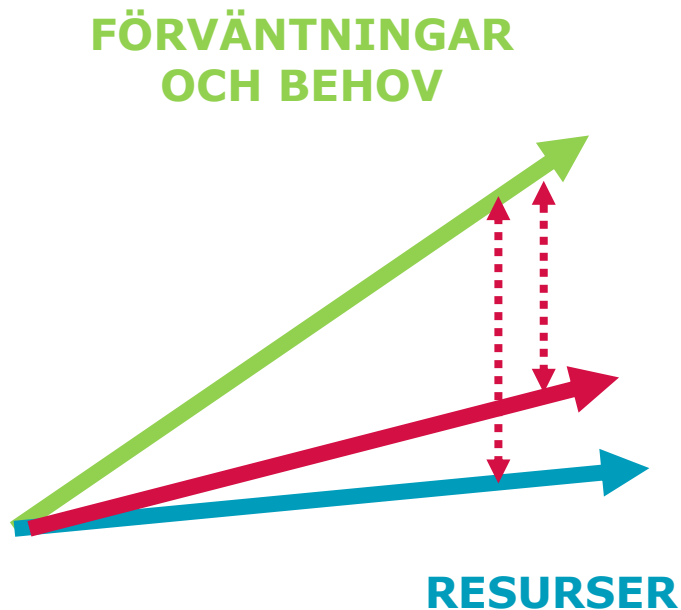
Myt: Ökad tillväxt löser finansieringsproblemet

Alla ska ha del av ökat välstånd – oförändrad fördelning

Inga försämringar i välfärdstjänster

Välfärdstjänsterna i kläm

- Risk för ökat gap mellan krav/behov och utbud
 - Leveransen av välfärdstjänster uppfyller inte förväntningar och behov
 - Stödet för välfärdsstaten kan minska
- Hur kan gapet minskas?
 - Ökad effektivitet och produktivitet
 - Förändringar i finansieringen
 - Styrning av efterfrågan – egenavgifter

Effektivitet och produktivitet i offentlig sektor

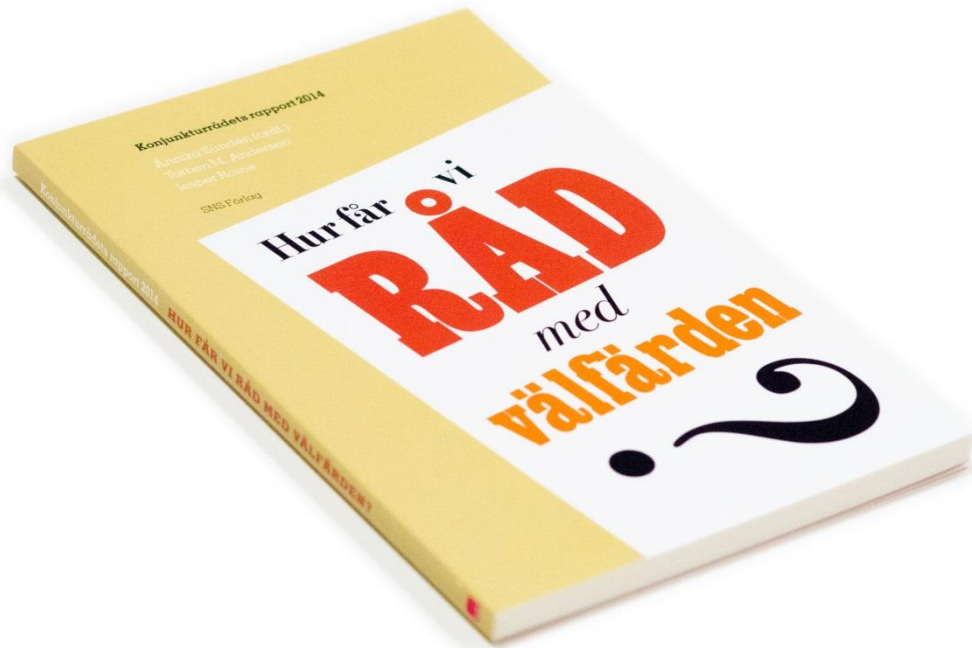
- Fundamentalt problem - inget marknadstest!
- Stor informationsbrist – saknas information om kvantitet och kvalitet
- Ett grundläggande styrningsproblem

Det offentliga ansvaret

- Övergripande roller
 - Organiserande rollen
 - Finansierande rollen
 - Producerande rollen
- Samma krav på privata och offentliga utförare:
 - Produktivitet
 - Effektivitet

Utmana utföraren

- Alla utförare ska utvärderas
- Kvantitativa och kvalitativa mått på kvalitet och kostnader
- Ledningsstrukturen för offentliga institutioner ska vara tydlig och väldefinierad

Annika Sundén

Svenska välfärdsmodellen kräver ett högt arbetskraftsdeltagande

- Flera reformer har genomförts för att stärka drivkrafterna till arbete – framför allt pensionsreformen
- Genomförda reformer för ökat arbetsutbud är bra men fler arbetade timmar måste realiseras
- Enbart skattehöjningar kan inte lösa problemet

Skilj på avgifter och skatter

- Välfärdstjänster
 - Finansieras med skatter
 - Ingen koppling till förmånen
- Socialförsäkringar
 - Finansieras med avgifter
 - Kopplade till en förmån – att vara försäkrad
 - Tydligare länk mellan avgifter och förmåner minskar snedvridning

Mera försäkring

- Utnyttja att välfärdstjänster och socialförsäkringar är av olika karaktär
- Stärk försäkringsmässigheten i socialförsäkringarna genom att göra dem självständiga från statsbudgeten
- Gör sjukförsäkringen autonom

Äldreomsorg nytt möjligt område för försäkring

- Utvärdera om försäkringslösningar kan användas på andra områden
- Äldreomsorg lämplig kandidat
- Erfarenheter från Tyskland

Egenavgifter som komplement

- Motiv för egenavgifter
 - Begränsa efterfrågan
 - Intäkter
 - Inte samma snedvridningseffekter som skatter
- Nackdelar
 - Låter bli att söka nödvändig vård
 - Negativa fördelningseffekter

Oklara principer för egenavgifter

- Egenavgifter är komplement, kan aldrig vara huvudsaklig finansiering
- Idag saknas ramverk och principer för egenavgifter
 - Omfattning
 - Nivå
 - Omprövas i takt med ökat välstånd

Våra rekommendationer

- Effektivisering och utvärdering
 - Utveckla information om produktivitet och effektivitet
 - Systematisk utvärdering
- Mera försäkring
 - Skilj finansieringen för välfärdstjänster och socialförsäkringar
 - Äldreomsorg lämpligt för försäkringslösning
- Ramverk för egenavgifter